

ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1985
Σελ. 617-621

ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΟ ΚΙΒΟΥΡΙ ΜΟΥ

Καμμία δὲν ἦτο ποτὲ ἀξιοπρεπεστέρα ὡς σπιτονοικοκυρὰ ἀπὸ τὴν Μπὰ-Μάρω, κάτω εἰς μίαν μάνδραν, πλησίον εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ἐλευθερίας. Πρῶτον, τὸ σπίτι, σειρὰ χαμογείων ἀπὸ 7 ἢ 8 δωμάτια, τὰ ὅποια αὐτὴ ἐνοικίαζε, ἦτον ἄγνωστον τίνος ἰδιοκτῆτου ἦτον. Κατὰ τοὺς μὲν, ἡ Μάρω εἶχε συμφωνήσει μὲ μίαν πολὺ ἀγαπημένην φίλην τῆς πρὸ χρόνων, στοῦ Καλαμιώτη, ὅπου ἐκατοικοῦσαν ὁμοῦ, μετερχόμενα διάφορα ἐπαγγέλματα —συνήθως ἔπλυνον ἢ ἐσιδέρωνον, ἐνίοτε ἔκαμνον καὶ προξενιές— ὅποια ἀπὸ τὰς δύο ἐπιζήση, νὰ κληρονομή τὴν ἄλλην. Λοιπὸν ἡ Μάρω εἶχε τὴν τύχην νὰ βάλῃ τὴν ἀγαπημένην φίλην τῆς μπροστά, καὶ τότε ἠγόρασε τὸ σπίτι αὐτὸ μὲ τὰ χρήματα, ὅπου εἶχον εὑρεθῆ τῆς μακαρίτισσας. Κατὰ τοὺς δέ, τὸ σπίτι ἀνήκεν εἰς τὸν δικηγόρον, τὸν σύζυγον μιᾶς ἀνεψιάς τῆς Μάρως, καὶ αὐτὴ ἦτο μόνον ὡς ἐπιστάτρια καὶ ὑπενοικιάστρια. Εὐρίσκοντο ὅμως καὶ καλοθεληταί, προσπαθοῦντες νὰ συμβιβάσουν τὰς δύο γνῶμας. Κατ' αὐτούς, ἡ μάνδρα μὲ τὰ παλαιὰ χαμόγεια εἶχεν ἀγορασθῆ πράγματι μὲ τὰ χρήματα τῆς τεθνεώσης, ἀλλ' εἰς τὸ συμβόλαιον ἐφέρετο μόνον τὸ ὄνομα τῆς ἀνεψιάς τῆς Μάρως καὶ τοῦ συζύγου τῆς, ὅστις, ὡς δικηγόρος, ἤξευρε πολὺ καλὰ πῶς γίνονται «αὐτὰ τὰ πράγματα».

*

**

Ἵταν ἐπῆγα κ' ἐπιασα τὸ μέσα δωμάτιον, ὅπου ἔμεινα ἔκτοτε ἐπὶ δώδεκα ἔτη τῆς ἀνωφελοῦς ζωῆς μου, καλυβάκι ξεχωριστὸν ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν ἄλλων χαμογείων, καὶ τὸ μόνον βλέπον πρὸς τὸν δρόμον, ὡς ἀντικρούζον τὴν αὐλόπορταν, —εἶναι πολλὰ ἔτη ἀπὸ τότε— ἡ πρώτη ἐντύπωσίς μου ὑπῆρξε τερπνὴ. —Ἦτο μέσα ἀπὸ ξύλινα δρυφάκτα, εἰς τὸ βάθος τῆς αὐλῆς, μαζί μὲ ἄλλα δύο· τὸ ἓν, τὸ ὁποῖον κατεῖχε πτωχὴ χήρα μὲ τὰ τέκνα τῆς, καὶ τὸ μέσα-μέσα τῆς σειρᾶς, ὅπου ἐφώλευεν ἡ Μπὰ-Μάρω. Ἐντὸς τοῦ δρυφάκτου καὶ πρὸ τῆς θύρας μου, ἦτο μία ἐξαισία κληματαριά, μὲ πλουσιώτατον φύλλωμα, ἀποτελοῦσα τὴν μικρὰν αὐλήν μας — ἄντρον σκιάς καὶ δρόσου. Ἐκοιμήθην τὴν πρώτην νύκτα· παράθυρον δὲν εἶχε τὸ μικρὸν κελλίον, τῆς δὲ θύρας τὸ τρίτον πρὸς τὰ ἄνω διεφέγγετο ἀπὸ ὕαλον. Ἐξύπνησα μὲ τὴν ἐντύπωσιν —καθότι ἔβλεπα κ' ἓνα κυπαρισσάκι νὰ σείεται θλιβερά, ἀντικρὸν ἐκεῖ εἰς μίαν αὐλήν, πέραν τοῦ δρόμου— ὅτι εἶχα κοιμηθῆ μέσα στὸ κιβούρι μου, τὸ ὁποῖον μοῦ εἶχε κτίσει, ὅπως προαπολαύσω καὶ λάβω πείραν τοῦ πράγματος, ἡ εὐμενῆς Μοῖρα.

*

**

Τὴν πρωΐαν, πρὶν ἐξέλθω, εἶδα τὴν σπιτονοικοκυρὰν ν' ἀσχολῆται νὰ κουβαλῆ ἔπιπλα ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην κάμεραν, καὶ μερικὰ εἰς τὴν ἰδίαν κατοικίαν τῆς. Ἐμέτρησα 11 ἢ 12 κιβώτια. Ὅλα σχεδὸν ἦσαν παλαιὰ καὶ ἄκομψα, τὰ πλεῖστα ἐφαίνοντο νὰ εἶναι κενά, ἄλλα ἐδείκνυον μικρὸν βᾶρος. Τὰ μετεκόμιζεν ὅλα αὐτὰ βοηθουμένη ἀπὸ τὴν μικρὰν κορασίδα Ἀμαλίαν τῆς Παπαβλαστοῦ —τῆς ἀμέσου γείτονός μου, τῆς χήρας— τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀγγαρεύσει πρὸς τοῦτο. Ἠγάπα δέ, ὡς ἐβεβαιώθην, τὴν ἀγγαρείαν — ὅταν τὴν ἐπέβαλλεν εἰς ἄλλους. Τὰ κιβώτια, ὡς ἔμαθον, ὅσα δὲν ἦσαν ὅλως κενά, περιεῖχον διάφορα ράκη μάλλινα ἢ μεταξωτά, καὶ ἐν ἡ δύο μόνον περιέκλειον σινδόνια, κλινοσκεπάσματα, καὶ ἄλλα ὀθόνια. Ὅλα ταῦτα ἀνήκον εἰς τὴν σπιτονοικοκυρὰν. Φαίνεται ὅτι ἦσαν λείψανα παλαιῶν ἐνοικητόρων, ἐνέχυρα, παρακαταθῆκαι ἀπέναντι ὀφειλομένων ἐνοικίων καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' ἔκτοτε οὐδεὶς εἶχεν ἔλθει νὰ τὰ ζητήσῃ.

*

**

Ἐπῆλθεν ὁ χειμὼν. Ἐμείνα ἐκεῖ. Μεταξὺ τῶν ἐνοικάρηδων, ἔβλεπα συχνὰ ἓνα Πέτρον, Μαλτέζον. Οὗτος συχνὰ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς ἰδίας του κατοικίας καπνίζων τὴν πίπαν του. Μίαν πρωΐαν ἐξυπνήσας, ἀκούω τὴν Μάρω νὰ μεγαλοφωνῆ, κ' ἐφαίνετο ἐν ταραχῇ καὶ ἀγανακτῆσει.

— Τί τρέχει;

— Ὁ Πέτρος, ὁ Μαλτέζος! Μοῦ ἔφυγε τὴν νύχτα, ὁ μουστερής... Δυόμισυ νοίκια μοῦ τρώει — μὲ συμπάθειο, ἂν εἶναι καὶ λίγα. Κουβάλησε μεσάνυχτα τὰ ροῦχά του.

Εἶχε δίκαιον. Δὲν θὰ εἶχεν ὁ ἄνθρωπος, καμμίαν κασσέλαν περισσὰν νὰ τῆς ἀφήσῃ, διὰ νὰ τὸν ἐνθυμῆται. Ἄλλοι ἐνοικάρηδες συνέβαινε νὰ κρατήσουν ἐν δωμάτιον ἐπὶ δύο μῆνας καὶ τόσας ἡμέρας. Ἡ Μπα-Μάρω πολλάκις ἐπεκαλεῖτο τὰ φῶτά μου διὰ νὰ τῆς εὕρω τὸν λογαριασμόν. Συνήθως ἀπῆτει νὰ πληρωθῆ ὅλος ὁ μῆν διὰ τὰς 9 ἡμέρας, ἀλλὰ βλέπουσα τὴν ἄκραν πτωχείαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτὴ ἀφωπλίζετο. Ἄλλως, ἰδοὺ πῶς ἐλογάριαζε συνήθως τὰς ἡμέρας. Ὁ νοικάρης εἶχεν ἔλθει στὶς 20 Μαρτίου, κ' ἔφυγε στὶς 30 Μαΐου. Ἀπὸ 20 Μαρτίου ἕως 31, δώδεκα μέρες· καὶ 18 ἀπ' τὸν Ἀπρίλη ἓνας μῆνας σωστός. Ἀπὸ 18 Ἀπριλίου (bis), ἕως τέλος, 13 μέρες· καὶ δεκαφτὰ ἀπ' τὸν Μάη, δύο μῆνοι· ἀπὸ 17 Μαΐου (bis) ἕως 31...

— Μὰ ἔχουμε τριάντα σήμερα, κυρα-Μάρω.

— Τριανταμία τραβᾷ ὁ μῆνας. Ἀπὸ 17 Μαΐου ἕως 31, δεκάξι μέρες!

— Μά, πρώτα, δὲν λογαριάζεται οὔτε ἡ 30 τοῦ μηνός, ὅπου δὲν θὰ κοιμηθοῦμε στὸ σπίτι σου. Ἐπειτα, τὰς 17 τοῦ μηνός τὰς λογαριάζεις δυὸ φορές.

— Ἄς εἶναι 15 μέρες πρὸς 46 λεφτὰ καὶ μισό, πόσα μᾶς κάνουν;

— Εἶναι 46 καὶ δυὸ τρίτα, κυρα-Μάρω. Ἀλλὰ μόνον 12 ἡμέρες θὰ πληρώσουμε.

— Γιατί τάχα 46 καὶ δύο τρίτα; διεμαρτύρετο ἡ Μπα-Μάρω, φανταζομένη ὅτι τὰ 2/3 εἶναι ὀλιγώτερα ἀπὸ τὸ μισό. Καὶ οὕτω καθεξῆς.

*

**

Τὸ πρῶνί, μέσα εἰς τὸ ζωντανὸ κιβούρι μου, πολλάκις μ' ἐξύπνησαν αἱ ὀμιλῖαι καὶ διηγήσεις τῆς Μάρως πρὸς τὴν μικρὰν Ἀμαλίαν, τὴν κόρην τῆς γείτονος.

— Κ' ἐπῆγα στῆς κυρίας Βασιλειάδους, καὶ στῆς κυρίας Ἀργυροπούλους, νὰ συνεννοηθοῦμε γιὰ τὰ ψώνια· κάναμε τὴ βίζιτα μαζί μὲ τὴν κουμπάρα, τὴν κυρα-Φωτεινή· καὶ μοῦ λέει, Κυρία Μαριγώ, μὰ πῶς δὲν μᾶς θυμόσαστε καὶ μᾶς ξεχάσατε πλὴν καὶ σεῖς, καὶ τῆς λέει ἡ κουμπάρα ἡ Φωτεινή: Μὰ ξέρετε, ἡ κυρία Μαριγώ εἶναι πολὺ ἀκριβοθώρητη, ἔχει τὴν ἔννοια τοῦ σπιτιοῦ, καὶ δὲν ἀδειάζει. Καὶ τότε μοῦ λέει ἡ κυρα-Βασιλειάδους: Μὰ πῶς, κυρία Μαριγώ... κλπ. κλπ.

Ἦρχισε νὰ διηγῆται ἐμπιστευτικῶς εἰς τὴν μικρὰν δι' ἓν συνοικέσιον, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ καὶ διὰ τὸ ὁποῖον αἱ δύο ρηθεῖσαι κυρίαὶ ἐζήτουν τὴν συνδρομὴν τῆς καὶ τὰς συμβουλὰς τῆς.

— Τὸ λοιπόν; ὕστερα, κυρα-Μάρω; ἠρώτησεν ἡ μικρὰ, εὐροῦσα ἀμέσως ἐνδιαφέρον εἰς τὴν διήγησιν.

Τότε ἡ γριά, χάνουσα τὴν ὑπομονήν, ἐπειδὴ ἡ παιδίσκη δὲν ἤθελε νὰ ἐννοήσῃ ἀκόμη πῶς ἔπρεπε νὰ τὴν προσαγορεύῃ:

— Κυρία Μαριγώ, νὰ λές. Ἀκούς;

Μίαν φορὰν ἡ κυρὰ Μάρω ἔκαμε μίαν ἐβδομάδα νὰ μοῦ ὀμιλήσῃ διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Ἄν καὶ σχεδὸν ποτὲ δὲν παρεπονόμην διὰ τίποτε, συνέβη νὰ ἐνοχληθῶ ποτε ἀπὸ μερικὸς νοικάρηδες, ὅπου συνήθιζαν νὰ κοιμῶνται καὶ νὰ ρέγγουν ὑπαίθριοι τὸ θέρος, καταλαμβάνοντες ὅλον τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος, πλὴν τῶν δρυφάκτων, τῆς ἔξω αὐλῆς. Τὸ δὲ χειρότερον, τὸ ὁποῖον μοῦ εἶχε συμβῆ ποτε, ὑπῆρξε τὸ ἐξῆς. Εἷς Καρπάθιος, λατόμος, μένων διαρκῶς εἰς τὴν Πεντέλην, ἐκράτει οὐχ ἡττον δωμάτιον εἰς τῆς Μάρως, καὶ

κατήρχετο κατὰ τὰς ἑορτὰς εἰς τὴν πόλιν. Μίαν τοιαύτην παραμονὴν εἶχε κατέλθει, καὶ εἶχε κατακλιθῆ εἰς τὸ ὑπαιθρον· ἀλλ' αὐτὴν τὴν φορὰν εἶχε φέρει μαζί του καὶ ἓν ζῶον, ὡς εἶδος μανδροσκύλου, νέον ἀπόκτημα, ὡς φαίνεται. Ὁ σκύλος, ἅμα ἐγὼ εἰσηλθὼν εἰς τὴν αὐλήν, μεσάνυκτα, μοῦ ἐρρίχθη, ὡς ἦτο ἐπόμενον.

(Παρέκβασις. — Ὡ! τί δύναται νὰ ὑποφέρῃ τις, καὶ μάλιστα ὡς «ἐριγένης» εἰς τὰς Ἀθήνας! Φαντασθῆτε! νὰ πηγαίνῃς διὰ νὰ κοιμηθῆς εἰς τὸ δωμάτιόν σου, ξεθάρρευτος, καὶ νὰ εὖρης ἀκοίμητον, ἀνέλπιστον ἐχθρὸν ἐνεδρεύοντα εἰς τὴν θύραν σου! Δι' αὐτὸ ἄρα οἱ τόσον ἔξυπνοι Ἑπτανήσιοι ἔχουν ὡς μεγάλην κατάραν «ξαφνικὸ νὰ τοῦ ῥθη» τινός. Τὸ «ξαφνικὸ», καὶ εὐτύχημα ἂν εἶναι, καλὸν δὲν κάμνει. Διαβάστε εἰς τὴν ἱστορίαν δι' ἓνα Μητροπολίτην, Δωρόθεον, ἂν καλῶς ἐνθυμοῦμαι, ὅστις ἔπεσεν ἀπόπληκτος καὶ ἀπέθανεν ἅμα ἔμαθε τὸ ἀνέλπιστον εὐτύχημα, ὅτι ἐξελέχθη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης!)

Καὶ ἐσώθην μὲν τότε ἀπὸ τοὺς ὀδόντας τοῦ σκύλου, ἀλλ' ἡ σπιτονοικοκυρὰ ἐκάκιωσε μαζί μου, ὡς νὰ ἔπταια ἐγώ.

Τέλος, μίαν Κυριακὴν τὸ δειλινόν, ἡ Μάρω εἶχεν ἀναγγεῖλει, ὅτι ἔμελλε νὰ τελεσθῆ ὁ γάμος τῆς «βαφτιστήρας» τῆς, θυγατρὸς τῆς «κουμπάρας Φωτεινῆς», διὰ τὴν ὁποίαν συχνὰ ὠμίλει, χωρὶς νὰ τὴν ἴδωμεν ποτὲ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψίν τῆς. Ἐμβῆκεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς, ἤνοιξε τὸ ἐπίσημον μπαοῦλό τῆς, ἐστολίσθη, κ' ἐξῆλθε, κλειδώνουσα τὴν θύραν. Ἦκουσα τὸ βῆμα καὶ τὸν θροῦν τοῦ φορέματος.

Πλὴν τότε, καθὼς ἐστολίσθη, ἐξέχασε τὸ κάκιωμα, καὶ ἦλθε πρὸ τῆς θύρας μου, ὅλη φροῦ-φρού, μὲ τὴν ὀλομέταξον ὀρθίαν καὶ ὑδατίζουσαν ἐσθῆτα.

— Πάω στὸ γάμο, εἶπε. Καὶ στὰ δικά σου!

— Καλά!

*

**

Μίαν τελευταίαν μικρὰν σκηναίαν. Εἶχεν ἔλθει νεαρὰ γυνὴ μὲ καπέλο, κ' ἐζήτηε δωμάτιον. Ἡ Μάρω ἤρchiσε νὰ τὴν ἐρωτᾷ ἂν ἔχη σύζυγον ἢ ὄχι, καὶ τί δουλειὰ κάνει. Ἡ γυνὴ ἀπήντησε ὀτιδῆποτε.

— Καὶ ἀπὸ ποῦ εἶσαι;

— Ἀπὸ τ...

Ἡ γυνὴ ὠνόμασε μίαν νῆσον ἱστορικὴν τοῦ Σαρωνικοῦ, ὀπόθεν συνέβαινε νὰ κατάγεται καὶ ἡ Μάρω.

— Καὶ πῶς ἔβγαλες τὸ τσεμπέρι; τῆς λέγει. Ἐγὼ ἔχω σαράντα χρόνια στὴν Ἀθήνα... καὶ τὸ φορῶ!

Καὶ ἠρνήθη νὰ τῆς δώσει δωμάτιον...

(1926)